

Ólavsøkuskruðgongan er fornur siður. Síðani heimastýrslógina í 1948 hava løgmaður og landsstýrismenn eisini verið við. Fyri 20 ár síðani varð skruðgongan broytt soleiðis, at gingið var í trimum røðum, við lögmanni, løgtingsformanni og bispi á odda

Myndir: Jens Kristian Vang

arlóg er samtykt, og nú er ætlanin at smíða nýggja lóg um foreldramyndugleika og samveru. Hetta eru eyms – men neyðug – mál. Tað er ein stór ábyrgd, men vit taka hana á okkum.

Heldur enn at dvølja í fortíðini føra vit samfelagið inn í nútíðina, so fortreytirnar skulu verða tær allarbestu – eisini í framtíðini.

Javnari, rúmliga og meira modernað samfelag

Og síðani løgtingsvalið 2015 hava vit sæð eina støðuga gongd móti einum javnari, rúmligari og meiri modernaðum samfelagi.

Fyrraárið gleddi eg meg til, at vit á fyrsta sinni skuldu gerast 50.000 fólk. longu nú eru vit 51.000. Hvi?

Jú, størsta broytingin er, at vit vinna kappingina um fólk. nettotilflytingin er metstór. Eisini fleiri útlendingar velja Føroyar. Okkara samfelag dregur, tí tað er

nútimansgjørt.

Verandi vinnur blóma – og fleiri fólk merkir eisini fleiri hugskot; fleiri vinnuvegir, størri inntøkur. arbeiði er til allar hendur. Men okkara familjuvinarligu átøk hava sanniliga eisini munað.

Stóri fólkavøksturin – serliga av ungum fólk – visir, at tað var rætt at skipa fleiri útbúgvingar, fleiri lestrar- og lærupláss, biligari ferðaseðlaprísir og hægri lestrarstuðul – eisini 12. mánaðin.

Men vit settu okkum eisini onnur mál. Fyri summi tóktust tey veruleikafjar, tí onnur annaðhvørt ikki tordu ella ikki kláraðu at gera nakað við tey.

Men vit rukku teimum, førdu Føroyar inn í nútíðina og brynja okkum til framtíðina. Við broytingum í fiskivinnuni, alivinnuni, pensjónsøkinum og við skattaumleggingini hava vit tryggjað, at tað verður trygg-

ari, liviligari og javnari í Føroyum.

Og hetta er ikki tikið úr leysum lofti.

Hagtøl hjá Hagstovuni vísa svart upp á hvítt, at vit liva í einum javnari samfelag.

Nýggjastu tøluni eru frá 2016, og síðani tað hava fleiri átøk minkað enn meiri um ójavnar.

Býta tilfeingið javnari

Hetta var eisini eitt av endamállum við nýggju fiskivinnuskipanini: at býta tað, sum tilfeingið gevur, javnari og rættvisari.

Nú er sligið púra fast, at fiskiríkidømið er ogn Føroya fólks – ikki privat ogn. Samstundis staðfestu vit, at fiskiríkidømið er grundarlagið undir okkara búskapi – og undir føroysku familjunum.

Verandi reiðari hava fingið góðar treytir í nýggju skipanini, og vit farauttan iva skjótt at síggja nýggjar iløgur. Men menningarkvot-

ur og uppboðssøla geva eisini øðrum møguleika at fáa atgongd til fiskivinnuna. Endamálið er at fáa kapping um virðisøkingina úr livandi tilfeinginum. Úr hesi kapping sprettur bæði nýggjur dynamikkur – og størri inntøkur til reiðari, manningar og samfelag.

Næsta stig er at seta skipanina við veiðigjaldi í verk. Tá fara tey, ið hava framíhjárætt til tilfeingið – og sum fáa ein eyka stóran vinning – at lata eitt sindur eyka til velferðarsamfelagið. Og veiðigjaldið fylgir gongdini í vinnuni. Forvinnur tú einki, rindar tú einki. Forvinnur tú lítið, rindar tú lítið. Forvinnur tú nógv, rindar tú meiri.

Pensjónsskipanin týdnigarmikil

Fiskivinnan og alivinnan eru ryggurin í velferðarsamfelagnum. Skapti og rindaði vinnan ikki so nógv, sum hon ger, vóru møguleikarnir hjá

nýfðinginum nógv skerdir.

Men vit rinda øll eftir førimuni. Og tað áliggur okkum at fáa hvørja krónu at rækka so langt sum gjørligt. Júst tí var pensjónsskipanin so týdnigarmikil, tí hon styrkir haldførið og framtíðartryggjar velferðarsamfelagið.

Pensjónssnýskipanin tryggjar eisini øllum føroyingum eina góða pensjón. Hon rindar meiri út og gevur størri frælsi.

Í ár hækkaði útgjaldið úr samhaldsfasta, men á nýggj-árinum hækkaði útgjaldið aftur, og tá hava allir verandi fólk pensjónistar fingið tilsamans túsund krónur afturat at liva fyri. Um mánaðin. Hvønn mánað. Eftir skatt.

Pensjónssnýskipanin munar eisini væl hjá komandi pensjónistum við lágari ella miðal inntøku, tí tey fáa somuleiðis meira at liva fyri.

Pensjónsaldurin hækkaar varisliga, og nýggja pen-

sjónsskipanin letur fólk sjálvi áseta býtið millum arbeiðslívið og pensjónstilveruna.

Pensjónisturin, sum arbeiðir nógv, kann útseta pensjónina og afturfyri fáa hægri pensjón, tá ið hann seinni fer at arbeiða minni ella gevst heilt.

Pensjónisturin, sum vil arbeiða nakað, fer at hava meira eftir, nú arbeiðslønin verður munandi lagaligari mótroknað.

Pensjónisturin, sum ikki arbeiðir, fær sum øll onnur størri útgjald úr samhaldsfasta. Og tey, sum eru niðurslitin fyri pensjónsaldur, kunnu fara frá fyrr.

Skipanin er gjørd soleiðis, tí vit vita, at tað enn er siðvenja í Føroyum, at ættarliðini hjálpa hvør øðrum. Pensjónistar gera eitt stórt, virðismikið arbeiði. Tey ansa børnum, fara við og eftir teimum, gera døgurða og hýsa ungum familjum.

